



HELGELAND INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD
Postboks 405
8801 SANDNESSJØEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Malin Bruun, 75531633

Vedtak i klagesak - offentlig postjournal - Helgelandsrådet

Vi viser til oversendelse 05.05.21 om oversendelsen fra Helgeland interkommunalt politisk råd (heretter Helgelandsrådet). Vi har vurdert saken og har truffet følgende

vedtak:

Helgelands Blad får medhold i klagen.

Helgelandsrådet er omfattet av offentleglova, jf. § 2 første ledd bokstav d.

Helgelandsrådet må føre offentlig postjournal etter offentleglova § 10, jf. § 3.

Statsforvalterens vedtak er endelig, jf. forvaltningsloven § 28. Klagen er behandlet etter offentleglova § 32, jf. forvaltningsloven § 34. Statsforvalteren kan prøve de faktiske, rettslige og skjønsmessige sidene av saken, og ta hensyn til nye forhold. Ved prøving av kommunens frie skjønn, skal vi legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret, jf. forvaltningsloven § 34.

Sakens bakgrunn

Vi forutsetter at sakens bakgrunn er kjent, og gir derfor bare en kort oppsummering av sakens gang.

Helgelands Blad fremmet innsynskrav til Helgelandsrådet og fikk svar på dette i e-post 25.01.21. I denne forbindelsen stilte journalisten spørsmål ved Helgelandsrådets vurdering av at de ikke var omfattet av offentleglova. Spørsmålet kom frem i e-post datert 12.02.21. I e-post datert 16.02.21 utdypet Helgelandsrådet sin vurdering, hvorpå Helgelands Blad i e-post datert 18.02.21 fremsatte ønske om at rådet etablerte en offentlig postjournal.

I e-post 24.02.21 presiserte Helgelandsrådet at de ikke var pålagt å føre offentlig postjournal, men at de likevel skulle ha et arkiv. Helgelands Blad klaget deretter på manglende føring av offentlig postjournal i brev datert 04.03.21. I tilknytning til klagen gikk det e-poster frem og tilbake mellom Helgelandsrådet og Helgelands Blad, uten at rådet behandlet klagen etter offentleglova.



Manglende klagebehandling medførte at Helgelands Blad klagde direkte til Statsforvalteren i Nordland i brev datert 09.04.21. Vi ba Helgelandsrådet om å gjennomføre forberedende klagebehandling i brev datert 21.04.21. Helgelandsrådet behandlet klagen, opprettholdt sitt standpunkt, og sendte saken over til Statsforvalteren 05.05.21.

Statsforvalterens vurdering

Om Helgelandsrådet

Helgeland interkommunalt politisk råd (Helgelandsrådet) er et politisk samarbeidsorgan for helgelandskommunene Alstahaug, Bindal, Brønnøy, Dønna, Grane, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Vefsn, Vega og Vevelstad. Rådet ble vedtatt opprettet etter de første konstituerende kommunestyremøtene etter kommunevalget i 2019. Samarbeidet er etablert i henhold til kommuneloven kapittel 18.

Etableringen av Helgelandsrådet, innebar en sammenslåing av de to tidligere regionrådene, Sør-Helgeland Regionråd og Helgeland Regionråd IKS.

Helgelandsrådet skal legge til rette for økt samarbeid mellom kommunene på Helgeland. Det er et strategisk politisk organ. I samarbeidsavtalen er det fremhevet at rådet ikke skal drive tjeneste- eller oppgaveproduksjon.

Om Helgelandsrådet er omfattet av offentleglova

Det sentrale spørsmålet i denne saken, er etter vår oppfatning om offentleglova gjelder for Helgelandsrådet. De som er omfattet av offentleglova, plikter etter offentleglova § 10 å føre journal etter reglene i arkivlova med forskrifter.

Helgelands Blad anfører at Helgelandsrådet må komme inn under offentleglova § 2 bokstav c eller d. Journalisten viser til arkivplanen, hvor det kommer frem at rådet er et selvstendig rettssubjekt. Videre viser journalisten til at rådet fullt ut er et offentlig organ som er etablert av kommunene, og at det har påtatt seg viktige oppgaver på vegne av kommunene. Det har tatt mål av seg å være en politisk maktfaktor, som skal sette sitt preg på samfunnsutviklingen i regionen.

I forberedende klagebehandling peker Helgelandsrådet på at de er et strategisk politisk organ, ikke et forvaltningsorgan som utfører oppgaver på vegne av kommunene. Videre viser rådet til korrespondanse med arkivtjenesten i Alstahaug kommune (verts kommunen til rådet) og Arkiv i Nordland. Tilbakemeldingen derfra er at rådet ikke er omfattet av arkivloven og derfor ikke pliktig til å ha arkiv og føre offentlig postjournal.

Offentleglovas virkeområde, altså hvem loven gjelder for, er nedfelt i § 2. Bestemmelsens første ledd har følgende ordlyd:

«Lova gjeld for

- a) staten, fylkeskommunane og kommunane,
- b) andre rettssubjekt i saker der dei gjer enkeltvedtak eller utferdar forskrift,
- c) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har ein eigardel av røystene i det øvste organet i rettssubjektet, og
- d) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har rett til å velje medlemmene med røysterett i det øvste organet i rettssubjektet.



Bokstavane c og d gjeld ikkje rettssubjekt som hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private. For verksemder som etter offentlig oppkjøp eller liknande kjem inn under bokstavane c eller de, gjeld lova frå og med fjerde månadsskiftet etter den månaden da vilkåra vart oppfylte.»

Slik vi forstår saken, er Helgelandsrådet etablert som et selvstendig rettssubjekt (selvstendig juridisk enhet), jf. kommuneloven § 18-4 sammenholdt med kommunenes samarbeidsavtale. Rådet har altså en selvstendig juridisk og organisatorisk status, formelt uavhengig av deltakerkommunenes administrasjon og politiske ledelse.

Etter kommuneloven § 18-3, er representantskapet det øverste organet i et interkommunalt politisk råd. Samtlige deltakere i rådet, altså hver enkelt kommune, skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Hvert kommunestyre velger sitt medlem i representantskapet. Dette samsvarer etter vår vurdering med ordlyden i offentliglova § 2 første ledd bokstav d:

«sjølvstendige rettssubjekt der(...) kommune direkte(...) har rett til å velje medlemmene med røysterett i det øvste organet i rettssubjektet.»

På bakgrunn av dette konkluderer vi med at Helgelandsrådet er omfattet av offentliglova.

Om Helgelandsrådet plikter å føre offentlig postjournal

Journalføringsplikten følger av offentliglova § 10 første ledd:

«Organet skal føre journal etter reglane i arkivlova med forskrifter.»

Det nærmere innholdet i journalføringsplikten går frem av forskrift 15.12.17 nr. 2105 om offentlege arkiv (arkivforskriften) § 9. Bestemmelsen har denne ordlyden:

«Eit offentlig organ skal ha ein eller fleire journalar for registrering av dokument i dei sakene organet opprettar. I journalen skal ein registrere alle inngåande og utgåande dokument som etter offentliglova § 4 må reknast som saksdokument for organet, dersom dei er eller blir saksbehandla og har verdi som dokumentasjon. Organinterne dokument etter offentliglova § 14 skal organet registrere i journalen så langt organet finn det tenleg. Desse organinterne dokumenta skal likevel alltid journalførast:

- a) dokument som er omtalte i offentliglova § 14 annet ledd*
- b) dokument som er omtalte i offentliglova § 16 første ledd bokstav a til d, § 16 annet ledd og § 16 tredje ledd*
- c) dokument som er omtalte i offentligforskrifta § 8.*

Offentliglova er klar på at organer som omfattes av loven skal føre postjournal etter reglene i arkivloven. Argumentasjonen om at Helgelandsrådet ikke er omfattet av arkivloven, kan derfor vanskelig føre frem. Etter vår vurdering er det uomtvistet at Helgelandsrådet har en journalføringsplikt.

Journaler skal være offentlig med mindre noe annet følger av lov eller forskrift, jf. hovedregelen i offentliglova § 3. Det vil si at enhver kan be om innsyn i postjournalen. Vi kan ikke se at en postjournal som Helgelandsrådet fører, skal være unntatt offentligheten.

Offentliglova § 10 annet ledd gir hjemmel for at man i forskrift kan kreve at organer som fører elektronisk journal, skal gjøre denne allment tilgjengelig på internett. Bestemmelsen gir ingen



hjemmel til å pålegge et organ å føre elektronisk journal. En forskrift vil kun gi regler om tilgjengeliggjøring hvis organet har elektronisk journal. I forskrift 17.10.08 nr. 1119 til offentleglova (offentlegforskrifta) § 6, er det gitt regler om hvilke organer som plikter å gjøre journalen tilgjengelig på internett, dersom de fører elektronisk postjournal. Vi kan ikke se at Helgelandsrådet kommer inn under denne bestemmelsen.

På bakgrunn av gjeldende regler, konkluderer vi med at Helgelandsrådet plikter å føre postjournal og at denne skal være offentlig. Regelverket stiller ingen krav til at postjournalen må opprettes i et bestemt format.

Med hilsen

Lill Hildonen (e.f.)
fung. underdirektør

Malin Bruun
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Helgelands Blad att. Leif
Steinholt